

A filmgyárban

– szakértők az óvodában –

Kunné Darók Anikó

Óvodában a mesefeldolgozások időtartama változó lehet. Nagyban függ a gyerekek és a mese kapcsolatától, hogy egyáltalán mennyire érdekli a csoportot a történet. Függ az óvónó kreativitásától, hogy mennyi új technikát, tevékenységet tud kapcsolni a meséhez.

A sárga kicsi kígyó című magyar népmese-feldolgozás 3. hete után 5-6 évesekkel, még mindig volt értelme hozzányúlni a történethez.

Az első három hét kapcsolt tevékenységei:

Ábrázolás, mintázás, kézimunka: kígyókasírozás, vágás folytonos csigavonalban, díszítés, mese helyszíneinek batikolása, kígyófüzés harisnyakarikákból.

Ének-zene dalosjáték: Tekeredik a kígyó..., Kis kis kígyó..., fonójáték.

Matematika: hosszabb-rövidebb, zárt-nyitott vonalak, sorozatok.

Környezet, tevékeny megismerése: hullókiállítás meglátogatása, könyvtárban hullókkal kapcsolatos könyvek áttekintése, kölcsönzése.

Vers: Nemes Nagy Ágnes Titkos út című versének mondogatása, fonálból alkotott kígyózó útvonalon és egyéb verselési helyzetekben.

Barkácsolás: terrárium készítése.

Játék: bábozás asztali bábbal, terepasztal építéssel, illetve síkbábokkal paraván mögött, vagy anélkül, új padló-társasjáték (padlóra ragasztott óriás társasjáték, melyben hosszú kígyózó vonalban kell a megfelelő kártya kihúzásával továbbjutni a célig).

Testnevelés: kígyófogó, kígyóverem átfutó fogó, labdavezetés kígyó formában (terelés kézzel, lábbal, patogatás) csúszások, kúszások változatos körülmények között.

Drámajáték: radírtechnika, bizalomjáték, csoportos együttmozgás, építkezés testekből, tabló, hátsó hang, mimes játék, némajáték, improvizáció.

A mese kapcsán végigjárt központi kérdésünk: „Mi okból válhatunk magányosakká?”

És hová vihető még el ezek után az érdeklődő óvodás? – Talán egy filmgyárba.

Egy érdekes játékkal megfigyeltük, hogy mi mindenre van szükség a film megértéséhez, amit mi elő is tudunk állítani. A játék során kiderült, hogy képre, hangra, mozgásra, történetre feltétlenül szükségünk van. Ezekből a történet adott volt...

Elkészítettük és értelmeztük a filmgyár négy helyszínének jelképeit (hangstúdió – madár, rajzstúdió – ceruza, filmstúdió – kamera, bemutatóterem – nézők sziluettje).

Amikor a helyszínt jeleztem a kitűzött ábrákkal, a tevékenységhez szükséges térrel, a résztvevők egy nyakba akasztható „beléptető” kártyával érkeztek, ahol én mint stúdióvezető vártam őket.

	helyszín	szerep	feladat
1. nap	Hangstúdió konferenciaasztallal	zenei szakértők	mesé zenei aláfestésének kiválogatása Mussorgsky: Egy kiállítás képei, Csajkovszkij: Hattyúk tava, A diótörő CD-k segítségével.
2. nap	Rajz-stúdió annyi asztallal, ahány törzsképre a mese osztható	grafikusok	mesé egymást követő helyszíneinek, történeteinek lerajzolása (készüljön egy összefűzhető mesekönyv) rajzolás ideje alatt már szól az összevágott zenei alap
3. nap	Filmstúdió batikolt hátterekkel, a mesé négy	színészek	mesé négy jelenetének eljátszása kis csoportos improvizációval, némajáték

	helyszínét jelölve		tékkal, táblóval, hátsó hanggal, kiválasztott zenei egység bejátszásával
4. nap	Bemutatóterem és nézőtér, páholyokkal	fénytechnikus, hangmérnök, jegyszedő,	teljes film bemutatása a másik két csoportnak

Az első szakértői napon a gyerekek egyre lanyhuló szabad játékának idején elkezdtem körbe rendezni az asztalokat, készültem a hangstúdió kialakításához. Az asztalra kivettem a beléptető kártyákat, a CD lejátszót, a három lemezt. A térformálás során egyre többen kérdezték, hogy mire készülök. Én – nyakamban a saját kártyámmal – hivatalos válaszokat intéztem a gyerekekhez: *„Elnézést kérek! Ne zavarjanak, nemsokára érkeznek a kollégáim a hangstúdióba.”* Ekkor már nőtt az érdeklődők köre, egymást tájékoztatták a lehetséges jó játékról. 12 kártyával készültem. Amikor csengővel jeleztem a munka kezdetét, gyorsan betelt a kiépített játéktér, de még két igen erőszakos fiúcska szeretett volna bejutni a stúdióba. *„A stúdiószoza megtelt, de szükségünk lenne két megbízható biztonsági emberre, akik biztosítják számunkra a csendes környezetet”* – mutattam a körülöttünk még szabad játékra berendezkedett gyerekekre. Odanyújtottam két fahasábot, mobiltelefonként. Ily módon a továbbiakban nem volt gondom a kívül játszókkal, és a két biztonsági ember is részese volt a játéknak.

A továbbiakban egyeztetünk, remek zenébe hallgattunk bele. A hangmérnökök a hangszerek hangját, a dalt, a zene hangulatát vitatták. Olykor szavazással döntöttünk arról, hogy melyik zenerészlet illik a Tündér Ilona aranyalmafáira tekeredő kígyóhoz, vagy a sárkány előbukkanásához stb. A játék végén megköszöntem az együttműködést, majd elvállaltam a kiválogatott zenei anyag sorbarendezését, és előrevetítettem a további közös munkákat a rajz-stúdióban.

A második szakértői napon, amikor énekelgetni kezdtem pakoló nótánkat (ezzel váltjuk ki, hogy az „ügyes gyerekek elpakolják játékaikat...”), lassacskán eltűntek a játékeszközök, és én átalakítottam a szoba megszokott rendjét. Mindenféle körbeülhető asztalokat tettem, a szokásos négy helyett most hat állt rendelkezésre. Minden asztalon elegendő rajzeszköz (ceruzák, kréták, filctollak). A ceruza képét felhelyeztem az ajtó belső oldalára, majd elmondtam, nyakamban a saját kitűzőmmel: *„Kérem hagyják el a rajz-stúdió területét, mert pillanatokon belül megérkeznek kollégáim! Minden munkatársam feltűzi majd a beléptetőkártyáját, amit az ajtó melletti kosárban talál.”* Volt aki bizonytalanul hagyta el a csoportot, volt aki pontosan tudta, hogy pillanatokon belül, mint grafikus tér vissza. Az ajtóban szívélyes magázódás közepette tessékelttem be a most már mindent értő 22 gyereket. Szabadon leülhettek, csak azt kértem, hogy egy asztalnál négyenél több munkatárs ne üljön. Így spontán alakultak ki a csoportok.

Felelevenítettem a hangstúdióban dolgozók kiváló munkáját, ami alapján most minden munkaasztalnál el kell készülnie 3-4 meserajznak, ugyanarra a zenei részletre. Minden asztal a zenei bejátszások alapján, azt felismerve látott munkához. Egyeztetés a megrajzolandó rész kiválasztásához kellett. Felhívtam a figyelmet arra, hogy át lehet menni eszközökért a másik munkaasztalhoz, amit természetesen vissza is kell szolgáltatni. A játék végén azoktól, akik korábban hagyták abba a munkát, kezét fogva elbúcsúztunk, kikísértem, majd gyerekként tért vissza, csendes játékba kezdve egy-egy szabadon hagyott területen. Itt most folyamatosan alakultunk át játszószobává.

A harmadik szakértői napon egy fiút megkértem arra, hogy ossza ki a négyféle színű beléptető kártyákat a kollégáknak, miután aláírták a belépést Réka adminisztrátornál. Én felragasztottam a kamera képét az ajtóra, ameddig folyt a hivatalos munkafelvétel. Felakasztottam az 5. színű nagy kártyát a nyakamba, a 6. színű a kolléganőm nyakába került, majd: *„Mindenként üdvözlök a filmstúdióban. Kérem, hogy az azonos színű kártyákkal rendelkezők keressék meg egymást és mutatkozzanak is be egymásnak!”* Újra elmondtam, hogy milyen munkafázisokon vagyunk túl, bemutatva az ekkor már könyv formájába összefűzött rajzos mesekönyvet. *„Ma a filmstúdióban, mint színészeket üdvözlöm Önöket! Kérem, foglaljanak helyet csoportonként egy-egy díszlet előtt! A két kék kártyás az öregek háza előtt. A piros kártyások Tündér Ilona kertje előtt..., én mint főrendező és a munkatársam mint alrendező elmondjuk a színészcsoporthoz feladatait.”* Kolléganőm bevonását azért tartottam szükségesnek, hogy ne legyen a feladat megfogalmazása türelempróba, illetve így két csoportnak tudtunk segíteni, amennyiben szükséges volt.

A színészcsoporthoz a kiválasztott zenére kellett némajátékkal eljátszani a mese adott jelenetét, a zenei bejátszás végén táblóban megállva. A másik három csoportból rövid kérdéseket intézhettek a megérintett szerep-

lőkhöz. (Például: Miért vagytok szomorúak? Mitől ijedtél meg ennyire? Miért sírsz? Miért nem vagytok barátok? stb.)

- Két magányos öreg háza.
- Tündér Ilona kertje a lopakodó kígyóval, majd az előretörő sárkánnyal.
- A királyi vár lakói a síró királykisasszonnyal.
- A Fekete vár lakói.

A játék végén megkértem a csoportokat, hogy álljanak vissza az állóképbe együtt, hogy a képeket filmre vehessük. Majd megkértem a két első segítőmet, hogy az egyik gyűjtse össze a kártyákat, az adminisztrátor írassa alá a kiléptető ívet.

A negyedik szakértői nap már átnyúlt a mesefeldolgozás ötödik hetébe. A teljes filmbemutató napja előtt közös, nagy készülődés folyt. Jelmezek, díszletek, összegyűjtése a raktárból, a csoportból, világítás megszervezése, feladat-szerepvállalás, meghívó készítése, nézőtér, bemutatótér kialakítása. Ekkorra már olyan motiválttá vált minden résztvevő, hogy maga a bemutató csak jól sikerülhetett. A fiatalabb, 3-5 éves nézőknek határozott színházi élményt biztosítottunk.

A további napokon már mindenki az elejétől részese akart lenni a munkának. Ez a munka így folytatódott az 5. hétre áthúzódozó filmbemutatóig.

Eileen Pennington – akitől részletesen tanulhattam a szakértői játékot – teljesen precízen kidolgozott helyszíneken, strukturáltabb szerepkészlettel játszattá a csoportot. Nagyobbaknál a gyárat ő kooperáló üzemekkel működtetné. Nem a feladat mozgatná a játékot, hanem az egyes helyszínekre, „üzemekbe” bevitt probléma megoldása.

Lehet, hogy elidőzhettem volna egy-egy stúdióban. Pl. a filmstúdióban az árnyjáték-szinkronizálás is érdekes játék lett volna, egy tehetségtelen, rosszul szereplő vagy szinkronizáló munkatárssal, aki szakmai tanácsokra szorul. Aki csak segítséggel tud hangeffekteket kelteni. Lehetett volna ez a tolerancia játéka is egyben.

Kár, hogy ez csak a cikk írása közben jutott eszembe!

Színház – idegen nyelv

Vatai Éva

Az idegen nyelvi órák jó alkalmat kínálnak arra, hogy a nyelvi készséget különböző fajtájú és mélységű színházi tevékenységekkel fejlesszük. E kreatív módon fejlesztő, gyakran akaratlan is művészi magasságokba ívelő órák egyensúlyát olyan módon kell a tanárnak megteremteni, hogy **alkotás** közben ne legyen gátló a hiányos nyelvismeret, a hibás nyelvhasználat. A hibajavítás technikáját mindenkinek saját ízlése és toleranciája szerint kell kialakítania: jó, ha a tanári viselkedés fő vonása a segítőkészség, az empátia és a szolidaritás! E kompromisszum vállalása nélkül nincs pergő, színházi eszközökre épülő nyelvi óra.

Az itt közölt óravázlatok és foglalkozás-ötletek nem drámaórák, hanem a különböző típusú típusú dramatikus tevékenységeken, illetve színházi alapismereteken alapuló idegen nyelvi órák, amelyeknek közös vonása a diák erős, kreatív jelenléte.

Gesztusaink – (rejtett) érzelmeink⁵

Szabad párbeszéd

A csoport tagjai kettesével állnak szemben egymással (ha páratlanul vannak, akkor az egyik csoport három tagból áll), s szabadon beszélgethetnek két percig. Először idegen nyelven, majd – az utolsó 30 másodpercben – anyanyelven.

Megfigyelési szempont: Milyen gesztusokkal kíséri a szembenálló a beszédet? Megfigyeltél-e változást az anyanyelven beszélő gesztushasználatában?

⁵ A nyelvórát a Magyar Drámapedagógiai Társaság 2002. november 22-24. közötti szakmai rendezvényén lehetett látni a pécsi Leówey Gimnázium francia két tannyelvű tagozata előkészítőseinek haladó csoportjával.